

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 224/2013-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. decembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa o prijatej sťažnosti obchodnej spoločnosti H., spol. s r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. M., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 61/2006 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti H., spol. s r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 61/2006 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 61/2006 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. Obchodnej spoločnosti H., spol. s r. o., priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Obchodnej spoločnosti H., spol. s r. o., priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 382,92 € (slovom tristoosemdesiatdva eur a deväťdesiatdva centov), ktorú je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. M. M., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 224/2013-19 zo 4. apríla 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti H., spol. s r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 61/2006.

Sťažovateľka v sťažnosti podanej ústavnému súdu uviedla, že je účastníčkou konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 10 C 61/2006, v ktorom sa navrhovateľka proti nej ako odporkyňi domáhala vyslovenia, že výpoveď daná sťažovateľkou navrhovateľke je neplatná a pracovný pomer medzi navrhovateľkou a sťažovateľkou trvá. Návrh bol okresnému súdu doručený 25. júla 2006.

Sťažovateľka tvrdí, že „od pojednávania konaného dňa 29. 10. 2008, kedy súd rozhodol vo veci medzitýmnym rozsudkom, neuskutočnil súd efektívne žiaden procesný úkon

vo veci, teda aj keď vykonáva vo veci dokazovanie, je vlastne vo vyššie uvedenej veci nečinný. Konanie vedené... Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 10 C 61/2006 nebolo do dnešného dňa právoplatne skončené, vo veci do dnešného dňa prvostupňový súd nerozhodol a po podaní žalobného návrhu súd prvé pojednávanie vo veci nariadil na deň 10. 10. 2007 teda po uplynutí viac ako roka od podania žalobného návrhu, aj keď v tomto prípade sa jedná o spor pracovno-právny, teda spor, ktorý podľa Rozvrhu práce súdov má prednosť pred inými sporovými konaniami...

Sťažovateľ sa dostavil na každé pojednávanie súdu, svoje tvrdenia preukázal výpoveďami štatutárnych zástupcov ako aj svedkov a má za to, že uvedený typ pracovnoprávneho sporu patrí do bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov a tieto spory nepatria ani po právnej, ani po skutkovej stránke medzi spory mimoriadnej zložitosti a sú založené na právnom posúdení listinných dôkazov a výpovedí sporových strán a svedkov...

Všeobecný súd po poslednom pojednávaní vo veci dňa 10. 12. 2010 odročil pojednávanie z dôvodu zmeny petitu žalobného návrhu zo dňa 07. 12. 2010, ktorým sa žalobkyňa domáha náhrady mzdy titulom neplatne skončeného pracovného pomeru, tak ako je to uvedené v zápisnici z pojednávania zo dňa 13. 12. 2010 a do dnešného dňa o veci nerozhodol, pričom poukazujúc na § 79 ods. 2 Zákonníka práce súd mohol o veci minimálne na ďalšom pojednávaní, ktoré určil až na prvý kvartál roku 2011 rozhodnúť s poukazom na § 79 odsek 2 Zákonníka práce a využiť moderačné právo súdu.

Vychádzajúc z uvedeného má sťažovateľ za to, že namietaným postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 61/2006 došlo k zbytočným prieťahom a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože je absurdné, aby pracovnoprávny spor všeobecný súd viedol 6 rokov!“.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo obchodnej spoločnosti H., spol. s r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 61/2006 bolo porušené.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 61/2006 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Obchodnej spoločnosti H., spol. s r. o., priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3.500,- €..., ktoré jej je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti H., spol. s r. o. trovy konania v sume 255,28 €... na účet jej právneho zástupcu Advokátska kancelária JUDR. M., s. r. o., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho podpredsedníčka listom sp. zn. Spr 3438/2013 z 1. júla 2013 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 21. novembra 2013.

2.1 Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem prehľadu procesných úkonov vykonaných vo veci uviedla:

„... S poukazom na... zoznam úkonov musím konštatovať, že konanie v predmetnej veci bolo v počiatkových fázach poznačené prieťahmi, pred podaním ústavnej sťažnosti však tunajší súd vo veci riadne, bezprieťahovo konal a rozhodol. Vzhľadom na pretrvávajúci vysoký počet nevybavených vecí v súdnom oddelení zákonného sudcu a vyššieho súdneho úradníka sa jednotlivé časové úseky medzi prvotnými úkonmi Okresného súdu Bratislava I predĺžili, mám preto za to, že ku vzniku prieťahov v konaní zo strany tunajšieho súdu došlo z objektívnych dôvodov, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťažnosti sudcov a vyšších súdnych úradníkov občianskoprávneho úseku Okresného súdu Bratislava I.

Subjektívne zavinenie zákonnej sudkyne, vyššieho súdneho úradníka, prípadne iných zamestnancov súdu v tomto prípade zistené nebolo.

Dovoľujem si týmto poukázať i na predchádzajúce rozhodnutia Ústavného súdu SR, v ktorých ústavný súd vyslovil, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04).

Súdny spis sa zároveň v období od 26. 3. 2009 do 25. 3. 2010 nachádzal na Krajskom súde v Bratislave, ako podpredsedníčke Okresného súdu Bratislava I mi však neprináleží hodnotiť, či v uvedenom období boli zo strany súdu vo veci spôsobené prieťahy v konaní, respektíve mi neprináleží akýmkoľvek spôsobom sa vyjadrovať k postupu uvedeného súdu.

Čo sa skutkovej a právnej zložitosti sporu týka, mám za to, že sa jedná o vec skutkovo aj právne zložitú, samotná povaha veci si vyžaduje osobitnú starostlivosť pri prerokúvaní a jej rozhodovaní. Taktiež mám za to, že k vzniku prieťahov v konaní prispel nemalou mierou i samotný odporca - sťažovateľ a jeho právna zástupkyňa, ktorí v priebehu konania 5x žiadali pojednávanie odročiť, a to často v krátkom časovom úseku pred vytyčeným termínom pojednávania, zároveň právna zástupkyňa na pojednávaní dňa 24. 10. 2011 toto navrhla odročiť aj za účelom uzavretia možnej mimosúdnej dohody.

Vo veci bol už dňa 29. 10. 2008 na pojednávaní vyhlásený medzitýmny rozsudok č. kon.: 10 C/61/06-64, ktorým bolo určené, že výpoveď daná odporcom navrhovateľke je neplatná. Tento medzitýmny rozsudok v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť dňom 28. 4. 2010.

Zákonná sudkyňa... uviedla, že má za to, že vo veci konala bez zbytočných prieťahov po tom, čo jej bola vec spisovou kanceláriou ako sudkyňi predložená.

V prípade, ak Ústavný súd Slovenskej republiky dospeje k záveru, že právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov bolo porušené, dovoľujem si požiadať Ústavný súd Slovenskej republiky, aby vzal do úvahy, že zákonná sudkyňa svojím postupom nezavinila vznik prieťahov v konaní. Rovnako si dovoľujem požiadať Ústavný súd Slovenskej republiky, aby pri rozhodovaní o priznaní finančného zadostučinenia vzal do úvahy vyššie uvedené objektívne dôvody, ktoré mali za následok, že predmetné konanie nebolo doposiaľ právoplatne skončené a sťažovateľovi nárok na finančné zadostučinenie nepriznal v plnej výške...

... netrvám na ústnom prejednaní prijatej sťažnosti sťažovateľa a súhlasím s tým, aby... ústavný súd upustil o ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti...“

2.2 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom vyjadrení uviedol:

„Dovoľujeme si uviesť, že na podanej sťažnosti v celom rozsahu zotrávame a uvádzame, že k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní spis. zn. 10 C/61/2006 jednoznačne došlo. V tejto súvislosti si dovoľujeme poukázať na nasledovné postupy súdu, resp. jeho nečinnosť v úsekoch konania, ktoré jednoznačne zakladajú dôvodnosť našej sťažnosti:

- upriamujeme pozornosť súdu na flagrantné obdobie nečinnosti okresného súdu odo dňa 25. 7. 2006, t. j. odo dňa podania žaloby až do 3. 9. 2007, teda v dĺžke skoro 14 mesiacov, kedy nevykonával súd žiaden úkon smerujúci k príprave pojednávania, oboznámenia účastníkov s ich vyjadreniami, resp. odstránenia prípadných vád a podobne - v podstate sa jedná o jednoduché administratívne úkony, ktoré sú však nevyhnutné pre ďalší priebeh konania a ktoré súd v danom období úplne ignoroval

- súd nevykonával prakticky žiaden úkon ani v úseku od odročeného pojednávania, resp. medzi inými úkonmi súdu, zapríčinil neprimerane dlhé časové úseky medzi jednotlivými pojednávaniami, a to nasledovne:

od 10. 10. 2007 do 15. 5. 2008 (7 mesiacov)

od 20. 4. 2010 do 10. 11. 2010 (7 mesiacov)

od 13. 12. 2010 do 14. 3. 2011 (3 mesiace)

od 15. 6. 2011 do 24. 10. 2011 (4 mesiace)

od 6. 6. 2012 do 12. 11. 2012 (5 mesiacov)

od 23. 1. 2012 do 6. 6. 2012 (5 mesiacov)

celkovo tak obdobie nečinnosti súdu medzi jednotlivými pojednávaniami, resp. vykonanými úkonmi, predstavuje ďalších 31 mesiacov nečinnosti súdu;...

- ďalším postupom súdu, ktoré viedlo k neodôvodneným prietahom v konaní, je podľa názoru sťažovateľa jeho opomenutie pri odstraňovaní vád návrhu, ktoré mal vykonať v úvodných fázach konania; súd vyzval žalobcu na odstránenie vád návrhu až dňa 15. 5. 2008, 46 mesiacov po podaní návrhu; i keď sa môže jednať o prietah spôsobený iným účastníkom konania, zhodne ako Európsky súd pre ľudské práva v prípade Hradecký proti Českej republike uvádzame, že povinnosťou súdu je dbať a vykonať všetky potrebné opatrenia, aby k prietahom v konaní nedochádzalo aj z dôvodov na strane ostatných účastníkov konania; odstrániteľné vady petitu neumožňujú rozhodnúť vo veci samej a súd je

povinný účastníka vyzvať na ich odstránenie; v tomto prípade sa tak stalo až skoro po dvoch rokoch

- okresnému súdu možno rovnako vytknúť aj opätovné nariadovanie pojednávani, (13. 10. 2008, 29. 10. 2008), medzi ktorými súd nevykonal žiaden úkon; povinnosťou súdu je, pokiaľ to okolnosti dovoľujú, pripraviť pojednávanie tak, aby na ňom mohol priamo aj rozhodnúť, teda rozhodnúť spravidla na jednom pojednávani; súd tak však bez zjavnej príčiny nevykonal

- sťažovateľ má za to, že aj konanie na odvolacom súde, ktorý preskúmaval medzitýmny rozsudok zo dňa 29. 10. 2008 trvalo neprimerane dlho, viac ako 12 mesiacov, pričom odvolací súd nemusel vykonávať žiadne dôkazy, nariaďovať pojednávanie. Jeho činnosť sa obmedzuje iba na právne vyhodnotenie odvolania, ktoré v prejednávacom prípade nemohlo z objektívneho hľadiska trvať 12 mesiacov; podotýkame, že predmetom odvolania bol medzitýmny rozsudok, teda nie rozhodnutie vo veci samej ukončujúce konanie; i keď tento prieťah nemožno pripísať na vrub okresného súdu, konanie pred súdom treba vnímať ako celok bez ohľadu na počet inštancií, ktoré sa vecou zaoberali. Skutočnosť, že odvolacie konanie v pomeroch Slovenskej republiky trvá obdobne dlho, nič na spôsobených prieťahoch nemení.

K súdom uvádzanej skutočností, že k prieťahom nedošlo v dôsledku zisteného pochybenia sudcu, súdneho úradníka, alebo iného zamestnanca súdu, sťažovateľ uvádza, že nie je právne významná, a to ani vo vzťahu k návrhu súdu, aby z tohto dôvodu nepriznal sťažovateľovi požadované finančné zadostučinenie. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je garantované štátom, ktorý je ako poskytovateľ a vykonávateľ spravodlivosti v tomto prípade aj zodpovednostným subjektom. Nemožno nezdôrazniť princíp prežarujúci celú rozhodovaciu činnosť ESLP k právu na prejednanie veci v primeranej lehote - justice denied, justice delayed. Pokiaľ právo nie je jeho nositeľovi zachované, nie je relevantné, či sa tak stalo z objektívnych, alebo subjektívnych príčin a koho zavinením, štát pri poskytovaní spravodlivosti, ktorú si sám monopolizoval, zlyhal. Omeškaným poskytnutím spravodlivosti ju sťažovateľovi prakticky odoprel. Žiadne z uvedených skutočností nemenia nič na vzniku protiprávneho stavu, resp. intenzite jeho dopadu do sféry sťažovateľa.

Účastník konania ako nositeľ označeného základného práva nemôže znášať následky jeho porušenia ani z dôvodu nesprávnej organizácie výkonu súdnictva, resp. z iných príčin, javiacich sa ako objektívnych, avšak spôsobených na strane štátu.

Negatívne dopady spôsobených prietáhov sú o to citeľnejšie, o čo dôležitejší spor podľa jeho povahy sa jedná. Pracovnoprávne spory sú štandardne privilegovanými typmi konania, a to jednak pre ich zásadný význam pre zamestnanca s ohľadom na zabezpečenie živobytia, ako aj pre zamestnávateľa a realizáciu jeho činnosti.

Porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov sa v týchto typoch sporov javí ako omnoho závažnejšie... Porušenie práva na prejednanie v primeranej lehote je v týchto typoch sporov kompenzované zvýšením primeraného zadosťučinenia oproti bežným typom konaní.

... pokiaľ súd zvolil procesný postup a vydal medzitýmny rozsudok, rozsudzujúci iba právny základ prejednávaného prípadu bez vyčerpania celého predmetu sporu, mal a musel rátať s tým, že dĺžke konania z uvedeného dôvodu musí venovať zvýšenú pozornosť. Využitie možnosti vydania medzitýmneho rozsudku totiž zákonite spôsobuje predĺženie konečného rozhodnutia sporu, a to spravidla o jedno celé odvolacie konanie (voči medzitýmnemu rozsudku). Zásada procesnej ekonómie nemôže byť absolutizovaná na úkor rýchlosti konania. Súd za predĺženie konania spôsobené zvoleným procesným postupom jednoznačne zodpovedá.

Sťažovateľ sa nemôže nijako stotožniť a ani prakticky vyjadriť k námietke porušovateľa, že predmetom konania 10 C/61/2006 je skutkovo a právne zložitá vec, nakoľko porušovateľ toto svoje tvrdenie nijako bližšie nezdôvodnil. Pracovnoprávny spor patri k bežnej rozhodovacej agende okresných súdov. V prejednávanom prípade sa nevyskytol žiaden dôvod zložitosti veci, či už z hľadiska skutkového (náročné dokazovanie a pod.), procesného (potreba súvisiacich procesných úkonov a pod.) ani právne (zložitost' rozhodovania po právnej stránke).

... sťažovateľ odmieta argumentáciu..., že dôvodom prietáhov je správanie sťažovateľa ako odporcu v konaní, ktorý mal podľa názoru porušovateľa spôsobiť odročenie pojednávania v 5 prípadoch. Potreba odročenia pojednávania, pokiaľ je dôvodná, nemôže spôsobiť prietahy v súdnom konaní a nie je ani výnimočným javom, ktorý by spôsobené prietahy mohol založiť. Sťažovateľ má za to, že prípadné odročenie

pojednávania bolo vždy dôvodné, čo podporuje aj tá skutočnosť, že samotný súd prípadnú neúčast' sťažovateľa ako odporcu vždy ospravedlnil. Napríklad časový úsek medzi odročeným pojednávaním dňa 10. 11. 2010 na deň 13. 12. 2010 nepredstavuje neprimerane dlhý časový úsek a v pomere k prieťahom zapríčineným nečinnosťou súdu je úplne nepatrné.

Sťažovateľ ako odporca vystupoval v konaní aktívne, v súčinnosti so súdom, poskytol súdu bez odkladu všetky ním požadované podklady..., nerealizoval svoje procesné práva abuzívne, resp. šikanózne, nepodával špekulatívne návrhy ani neodôvodnené opravné prostriedky, skrátka, jeho vystupovanie v žiadnom prípade nemohlo mať vplyv na spôsobené prieťahy v konaní.

Sťažovateľ tak uzatvára, že v konaní tak došlo celkovo k nečinnosti v období približne 44 mesiacov, pričom však sa nejednalo o zložitú vec, príčinou prieťahov nebolo konanie sťažovateľa, avšak naopak, postup samotného okresného súdu a stalo sa tak v privilegovanom konaní, ktorého dĺžke je potrebné venovať zvýšenú pozornosť...

... súhlasíme s upustením od ústneho pojednávania o podanej sťažnosti, nakoľko sa rovnako ako porušovateľ domnievame, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

Právny zástupca zároveň „aktualizoval“ požadovanú sumu úhrady trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a uplatnil ju vo výške 382,92 €.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo

nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 10 C 61/2006:

- 25. júl 2006 – navrhovateľka podala návrh proti sťažovateľke o „*neplatnosť výpovede, určenie, že pracovný pomer trvá a náhradu mzdy*“,
- 24. august 2007 – právny zástupca navrhovateľky žiadal o konanie vo veci,
- 3. september 2007 – okresný súd nariadil pojednávanie na 10. október 2007,
- 4. september 2007 – okresný súd požiadal sťažovateľku o zaslanie vyplnených mzdových listov navrhovateľky,
- 9. október 2007 – právna zástupkyňa sťažovateľky oznámila prevzatie zastupovania sťažovateľky v prerokúvanej veci a zároveň požiadala o odročenie pojednávania nariadeného na 10. október 2007 z dôvodu kolízie s účasťou na mimoriadnom predstavenstve obchodnej spoločnosti, ktorú zastupuje,
- 10. október 2007 – na pojednávanie sa nedostavila navrhovateľka (narodenie dieťaťa), sťažovateľka ani jej právna zástupkyňa, prítomný bol iba právny zástupca navrhovateľky, okresný súd pojednávanie odročil na neurčito, právnomu zástupcovi navrhovateľky bola uložená povinnosť oznámiť, kedy sa bude môcť navrhovateľka zúčastniť súdneho pojednávania,
- 17. október 2007 – okresný súd vyzval sťažovateľku na predloženie riadne vyplnených mzdových listov navrhovateľky,
- 29. október 2007 – sťažovateľka predložila mzdové listy navrhovateľky,
- 26. november 2007 – právny zástupca navrhovateľky doplnil návrh a požiadal o nariadenie pojednávania,
- 15. máj 2008 – okresný súd nariadil pojednávanie na 30. jún 2008,
- 27. máj 2008 – okresný súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľky, aby upravil mzdový nárok navrhovateľky v súlade so skutkovým stavom vyplývajúcim zo mzdových listov,

a zároveň vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby sa vyjadrila k podaniu navrhovateľky,

- 10. jún 2008 – právna zástupkyňa sťažovateľky požiadala o zrušenie termínu pojednávania nariadeného na 30. jún 2008 z dôvodu kolízie s iným pojednávaním (na Okresnom súde Žiar nad Hronom), právny zástupca navrhovateľky nahliadol do súdneho spisu,
- 18. jún 2008 – právny zástupca navrhovateľky upravil mzdový nárok navrhovateľky,
- 30. jún 2008 – na pojednávanie sa nikto z účastníkov ani ich právnych zástupcov nedostavil, pojednávanie bolo odročené na 13. október 2008,
- 16. september 2008 – okresný súd zaslal právnej zástupkyňi sťažovateľky úpravu mzdových nárokov navrhovateľky na vyjadrenie,
- 29. september 2008 – právna zástupkyňa sťažovateľky sa vyjadrila k veci,
- 13. október 2008 – po vyjadreniach účastníkov konania a ich právnych zástupcov okresný súd odročil pojednávanie na 29. október 2008 s tým, že bude volaný ďalší štatutárny zástupca sťažovateľky,
- 22. október 2008 – právna zástupkyňa sťažovateľky oznámila meno a adresu svedkyne, ktorú žiadajú vypočuť,
- 29. október 2008 – po vyjadreniach účastníkov konania, ich právnych zástupcov a po vypočutí svedkyne okresný súd vyhlásil dokazovanie za skončené a medzitýmnym rozsudkom, ktorý nadobudol právoplatnosť 28. apríla 2010, rozhodol, že výpoveď daná sťažovateľkou navrhovateľke je neplatná; o náhrade mzdy z dôvodu neplatného rozviazania pracovného pomeru a o náhrade trov konania okresný súd nerozhodoval,
- 27. november 2008 – zákonná sudkyňa požiadala predsedníčku okresného súdu o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozsudku do 29. decembra 2008 z dôvodu jej pracovnej zaťaženia (lehota mala uplynúť 29. novembra 2008),
- 28. november 2008 – predsedníčka okresného súdu predĺžila lehotu na vyhotovenie rozsudku do 29. decembra 2008,
- 14. január 2009 – právna zástupkyňa sťažovateľky sa osobne informovala na doručenie medzitýmneho rozsudku, ktorý im dosiaľ nebol doručený,
- 30. január 2009 – právna zástupkyňa sťažovateľky podala proti medzitýmnemu rozsudku okresného súdu č. k. 10 C 61/206-64 z 29. októbra 2008 odvolanie,

- 23. február 2009 – okresný súd zaslal odvolanie sťažovateľky navrhovateľke na vyjadrenie,
- 5. marec 2009 – okresný súd uznesením č. k. 10 C 61/2006-77 uložil sťažovateľke zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie,
- 17. marec 2009 – sťažovateľka zaplatila súdny poplatok za podané odvolanie,
- 18. marec 2009 – právny zástupca navrhovateľky sa vyjadril k odvolaniu sťažovateľky,
- 26. marec 2009 – okresný súd predložil súdny spis Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o opravnom prostriedku sťažovateľky,
- 1. február 2010 – právny zástupca navrhovateľky požiadal krajský súd o konanie vo veci,
- 1. február 2010 – krajský súd nariadil termín vyhlásenia rozsudku na 4. marec 2010,
- 4. marec 2010 – krajský súd rozsudkom č. k. 9 Co 107/09-91, ktorý nadobudol právoplatnosť 28. apríla 2010, potvrdil medzitýmny rozsudok okresného súdu č. k. 10 C 61/06-64 z 29. októbra 2008,
- 25. marec 2010 – súdny spis bol z krajského súdu doručený okresnému súdu,
- 20. apríl 2010 – okresný súd nariadil doručiť rozhodnutie krajského súdu účastníkom konania,
- 23. júl 2010 – okresný súd nariadil pojednávanie na 10. november 2010,
- 9. november 2010 – právna zástupkyňa sťažovateľky požiadala o odročenie pojednávania nariadeného na 10. november 2010 z dôvodu jej práceneschopnosti,
- 10. november 2010 – právny zástupca navrhovateľky vzhľadom na vedomosť o neúčasti právnej zástupkyne sťažovateľky ospravedlnil aj svoju neúčasť na pojednávaní; na pojednávanie sa nikto z účastníkov ani ich právnych zástupcov nedostavil, preto okresný súd pojednávanie odročil na 13. december 2010,
- 16. november 2010 – právna zástupkyňa sťažovateľky predložila okresnému súdu doklad o jej práceneschopnosti,
- 10. december 2010 – právny zástupca navrhovateľky predložil mzdový nárok navrhovateľky,
- 13. december 2010 – na pojednávanie sa nedostavila sťažovateľka, po vyjadreniach navrhovateľky a právneho zástupcu navrhovateľky okresný súd pripustil zmenu návrhu v časti, ktorou sa navrhovateľka domáhala náhrady mzdy z dôvodu neplatne skončeného pracovného pomeru, následne bolo pojednávanie odročené na 14. marec 2011,

- 11. marec 2011 – právna zástupkyňa sťažovateľky požiadala o odročenie pojednávania nariadeného na 14. marec 2011 z dôvodu jej práceneschopnosti,
- 14. marec 2011 – na pojednávanie neprišla sťažovateľka ani jej právna zástupkyňa, preto bolo pojednávanie odročené na neurčito; okresný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby vzhľadom na jej dlhotrvajúcu práceneschopnosť oznámila, kedy môže byť vo veci nariadený termín pojednávania,
- 25. marec 2011 – právna zástupkyňa sťažovateľky (resp. jej kancelária) oznámila, že nevie odhadnúť ukončenie jej práceneschopnosti, preto termín pojednávania navrhujú nariadiť až na mesiac máj alebo jún 2011,
- 7. apríl 2011 – okresný súd nariadil pojednávanie na 15. jún 2011,
- 12. máj 2011 – právna zástupkyňa sťažovateľky žiadala o odročenie pojednávania nariadeného na 15. jún 2011 z dôvodu kolízie termínu pojednávania s pojednávaním na Okresnom súde Pezinok,
- 15. jún 2011 – na pojednávanie sa nikto z účastníkov konania ani ich právnych zástupcov nedostavil, preto bolo odročené na 24. október 2011,
- 24. október 2011 – po vyjadreniach právnych zástupcov účastníkov konania okresný súd odročil pojednávanie na 23. január 2012 s tým, že právni zástupcovia predložia potrebné listinné dôkazy,
- 16. november 2011 – právny zástupca navrhovateľky predložil listinné dôkazy,
- 23. január 2012 – po vyjadreniach zástupcov sťažovateľky a právnych zástupcov účastníkov konania okresný súd pojednávanie odročil na 6. jún 2012 s tým, že právny zástupca navrhovateľky sa písomne vyjadrí k listinným dôkazom predloženým právnu zástupkyňou sťažovateľky na tomto pojednávaní,
- 31. január 2012 – právny zástupca navrhovateľky predložil stanovisko k vyjadreniu sťažovateľky k nároku na náhradu mzdy,
- 9. marec 2012 – právna zástupkyňa sťažovateľky predložila návrh na doplnenie dokazovania výsluchmi dvoch svedkov,
- 20. apríl 2012 – okresný súd predvolával účastníkov konania a svedkov na pojednávanie,
- 5. jún 2012 – právna zástupkyňa sťažovateľky udelila plnú moc advokátskemu koncipientovi na zastupovanie na pojednávaní,

- 6. jún 2012 – po výsluchu svedkov a vyjadreniach účastníkov konania a ich právnych zástupcov okresný súd odročil pojednávanie na 12. november 2012 s tým, že bude predvolaný ďalší svedok a právny zástupca navrhovateľky predloží ďalšie listinné dôkazy,
- 25. jún 2012 – právny zástupca navrhovateľky predložil listinné dôkazy,
- 21. september 2012 – okresný súd predvolával svedka na pojednávanie nariadené na 12. november 2012,
- 12. november 2012 – po výsluchu svedka a vyjadreniach účastníkov konania a ich právnych zástupcov a po prednesení záverečných rečí okresný súd vyhlásil dokazovanie za skončené a vyhlásil rozsudok,
- 16. november 2012 – právny zástupca navrhovateľky vyčíslil trovy právneho zastúpenia,
- 3. január 2013 – právna zástupkyňa sťažovateľky podala proti rozsudku okresného súdu č. k. 10 C 61/2006-180 z 12. novembra 2012 odvolanie,
- 15. január 2013 – okresný súd zaslal odvolanie sťažovateľky navrhovateľke na vyjadrenie a zároveň uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie,
- 30. január 2013 – sťažovateľka zaplatila súdny poplatok za podané odvolanie,
- 13. február 2013 – právny zástupca navrhovateľky sa vyjadril k podanému odvolaniu sťažovateľky,
- 21. február 2013 – okresný súd správou predložil súdny spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku z 12. novembra 2012.

Odvolacie konanie je vedené krajským súdom pod sp. zn. 5 Co 133/2013 a do dňa rozhodovania ústavného súdu nebolo skončené.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 61/2006 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Vo vzťahu k predmetu sporu, ktorým je neplatnosť skončenia pracovného pomeru a uplatnenie nárokov z neplatného skončenia pracovného pomeru, a k jeho významu pre sťažovateľku ústavný súd zdôrazňuje, že tento predmet má zásadný význam (ide o tzv. existenčnú vec) najmä pre navrhovateľku v tomto konaní, a nie pre sťažovateľku v postavení odporkyne. Nič to však nemení na tom, že k prerokovaniu takejto veci musí všeobecný súd pristupovať s osobitnou starostlivosťou, preto je očakávanie rýchleho skončenia takéhoto sporu zo strany sťažovateľky (ako odporkyne v tomto konaní) legitímne.

1. Pokiaľ ide o právnu zložitosť preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že obdobné spory tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, pričom k tejto problematike existuje v zásade ustálená judikatúra všeobecných súdov, a preto vec sťažovateľky ústavný súd nepovažuje z právneho hľadiska za zložitú. Obsah súdneho spisu sp. zn. 10 C 61/2006 aj napriek potrebe vypočutia svedkov nepotvrďuje ani faktickú zložitosť predmetnej veci. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že právnou ani skutkovou zložitosťou veci nemožno ospravedlňovať doterajšiu dĺžku namietaného konania, tak ako to vo svojom vyjadrení tvrdí okresný súd.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky ako účastníčky namietaného konania, ústavný súd nemohol neprihliadnuť na tieto skutočnosti:

Dňa 9. októbra 2007 požiadala právna zástupkyňa sťažovateľky o odročenie pojednávania nariadeného na 10. október 2007 z dôvodu jej účasti na mimoriadnej schôdzi predstavenstva obchodnej spoločnosti, ktorú zastupovala. Pre úplnosť je potrebné dodať, že na toto pojednávanie sa nedostavila ani navrhovateľka (z dôvodu narodenia dieťaťa), čo bolo hlavným dôvodom pre jeho odročenia na neurčito, avšak právny zástupca navrhovateľky na ňom bol prítomný.

O zrušenie pojednávania nariadeného na 30. jún 2008 právna zástupkyňa sťažovateľky požiadala 10. júna 2008 z dôvodu kolízie s termínom pojednávania na inom okresnom súde. Táto okolnosť bola okresným súdom oznámená právnemu zástupcovi navrhovateľky, preto sa on ani navrhovateľka pojednávania nezúčastnili.

Dňa 9. novembra 2010 právna zástupkyňa sťažovateľky požiadala odročiť pojednávanie nariadené na 10. november 2010 z dôvodu jej práceneschopnosti. Z tohto dôvodu sa navrhovateľka a jej právny zástupca na pojednávanie nedostavili.

Z toho istého dôvodu (práceneschopnosť) právna zástupkyňa sťažovateľky 11. marca 2011 žiadala odročiť pojednávanie nariadené na 14. marec 2011, ktoré bolo v dôsledku tohto odročenia na neurčito.

Pretože právna zástupkyňa sťažovateľky nevedela spresniť termín ukončenia svojej práceneschopnosti, 25. marca 2011 navrhla (resp. jej kancelária) nariadiť pojednávania v mesiacoch máj alebo jún 2011.

Po nariadení pojednávania na 15. jún 2011 právna zástupkyňa sťažovateľky 12. mája 2011 žiadala jeho odročenie z dôvodu kolízie s pojednávaním na inom okresnom súde. Právny zástupca navrhovateľky bol o tom okresným súdom vyrozumený, preto sa ani navrhovateľka a jej právny zástupca pojednávania nezúčastnili.

Vychádzajúc z uvedených zistení, ústavný súd konštatuje, že aj sťažovateľka má určitý (negatívny) podiel na doterajšej neprimeranej dĺžke namietaného konania. Aj keď sťažovateľka tvrdí, že „*prípadné odročenie pojednávania bolo vždy dôvodné, čo podporuje aj tá skutočnosť, že samotný súd prípadnú neúčast' sťažovateľa ako odporcu vždy ospravedlnil*“, nemožno poprieť, že dopad na celkovú dĺžku trvania konania to bezpochyby malo. Uvedené správanie sťažovateľky ako účastníčky konania síce nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku namietaného konania, ale ústavný súd nemohol na tieto okolnosti neprihliadať.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Zo súdneho spisu sp. zn. 10 C 61/2006 vyplýva, že v doterajšom priebehu napadnutého konania došlo popri viacerých obdobiach krátkodobej nečinnosti aj k obdobiam dlhodobejšej neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu (od 25. júla 2006 do 3. septembra 2007, t. j. viac ako 13 mesiacov a od 26. novembra 2007 do 15. mája 2008, t. j. takmer 6 mesiacov), ako aj k neefektívnej činnosti okresného súdu spočívajúcej napr. v neprimerane dlhých lehotách plynúcich medzi jednotlivými procesnými úkonmi, ktoré mohli byť vykonané aj v podstatne kratšej dobe, napr. 18. júna 2008 právny zástupca navrhovateľky upravil jej mzdové nároky a tieto okresný súd zasielal právnej zástupkyňi sťažovateľky až 16. septembra 2008, pritom 30. júna 2008 odročoval pojednávanie, alebo 23. januára 2012 nariadil termín pojednávania až na 6. jún 2012, t. j. až o takmer šesť mesiacov, pojednávanie 6. júna 2012 odročil až na 12. november 2012, t. j. o viac ako o päť mesiacov.

Zohľadňujúc teda celkovú neprimeranú dĺžku trvania namietaného konania bez jej právoplatného skončenia (vyše šesť a pol roka), ústavný súd dospel k záveru, že v jeho doterajšom priebehu došlo k zbytočným priet'ahom, ktoré boli spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené základné právo s'ťažovateľky zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

Súčasne ústavný súd poznamenáva, že na ťarchu okresného súdu nie je možné pripočítať dobu, počas ktorej sa z dôvodu konania o riadnom opravnom prostriedku spis nachádzal na súde vyššej inštancie, pretože v tomto období okresný súd z objektívnych dôvodov nemohol ovplyvniť plynulosť konania v danej veci.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť tieto priet'ahy, ústavný súd s odkazom na svoju ustálenú judikatúru (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03) neakceptoval. Personálne problémy a vysoká zaťaženosť sudcov nemôžu byť na ťarchu účastníka konania a nemajú povahu okolnosti, ktorá by vylučovala zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci samej.

IV.

4. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 61/2006 po vrátení veci z odvolacieho konania a podľa jeho výsledku konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde a čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 3 500 €, ktoré odôvodnila „*dĺžkou časového obdobia, ktoré uplynulo od podania žalobného návrhu, posledného pojednávania vo veci a teda od posledného procesného úkonu všeobecného súdu... ďalej skutočnosťou, že v namietanom konaní nejde o vec skutkovo alebo právne zložitú, žalovaný sa zúčastňuje všetkých pojednávanií, pričom dĺžka súdneho konania mu spôsobuje právnu neistotu, hlavne z dôvodu, že žalobkyňa si uplatňuje mzdový nárok, ktorý jej podľa názoru sťažovateľa neprináleží, vzhľadom na doposiaľ všeobecným súdom zistený skutkový stav veci.*

Neposkytnutie včasnej súdnej ochrany obmedzuje sťažovateľa v dispozícii s finančnými prostriedkami, sťažovateľ je v právnej neistote, daňovo-účtovné predpisy ho prostredníctvom svojich nástrojov nútia vytvárať oprávky a rezervy, čo má negatívny dopad na jeho činnosť a podnikanie.“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nie je pre sťažovateľku dostatočným zadost'učinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, najmä vzhľadom na celkovú dĺžku trvania konania, predmet konania, ako aj na zistenú nečinnosť a neefektívnu činnosť okresného súdu, ale aj s prihliadnutím na správanie sťažovateľky v konaní považuje za primerané v sume 2 000 € (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich úhradu v sume 382,92€.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2012 je 127,17 € a hodnota režijného paušálu je 7,63 € a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2013 je 130,17 € a hodnota režijného paušálu je 7,81 €.

S poukazom na výsledok konania sťažovateľke vznikol nárok na úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2012 (prevzatie a príprava zastúpenia z 24. októbra 2012 a podanie sťažnosti z toho istého dňa) a za jeden úkon uskutočnený v roku 2013 (stanovisko z 21. novembra 2013 k vyjadreniu okresného súdu) v celkovej sume 407,58 €.

Vzhľadom na skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľky si uplatnil nárok na úhradu trov iba v sume 382,92 €, ústavný súd ju sťažovateľke priznal vo výške uplatneného nároku (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2013